

Ko e hā 'a e Working for Families Tax Credits (WfFTC)?

Ko e tohi fakahinohino eni ke fakamatala'i atu ai 'a e ngaahi tokoni fakapa'anga kehekehe 'e malava ai ke ke ma'u, founga ke tohi kole ke ma'u ai pea mo ha ngaahi tokoni makehe 'e ala ma'u atu.

Ko e Working for Families Tax Credits (WfFTC) ko e pa'anga 'oku totongi atu ke tokoni'i koe ke ke ngāue pea mo tauhi ho'o fāмили. Ko e pa'anga eni 'oku totongi ki he ngaahi fāмили 'oku nau tauhi ha'anau fānau ta'u 18 pe toe si'i hifo ai. Ko e founga kehekehe 'e 4 'oku fai 'aki 'a e ngaahi totongi ni: Family Tax Credit, In-work Tax Credit, Minimum Family Tax Credit, Parental Tax Credit. 'E ala ke ke ma'u ha taha pe toe lahi ange 'o e ngaahi tokoni ko eni 'o fakatatau ki he tūkunga 'oku ke 'i aí.

Ko hai 'e lava ke ne ma'u 'a e WfFTC?

Kuo pau ke katoi e ngaahi me'a ni kae toki lava 'o ma'u 'a e WfFTC.

Ko koé kuo pau:

- ko e tokotaha 'oku ne tokanga'i mo tauhi fānau he taimi kotoa pē
- 'oku 'ikai ko ha taha 'oku ne tokanga'i pe tauhi pe 'a e fānau he taimi ni'ihī 'o hangē ha taha 'oku kole pe totongi ke ne to'o tama pe fai 'a e ngāue ni (child minder)
- ke ke ta'u 16 pe toe lahi ange.

Ko e fānau (tokotaha pe toe tokolahi ange) kuo pau:

- ke ta'u 18 pe si'i hifo
- kei fakafalala pē ki ha taha ke ne tauhi mo fakapa'anga ia.

Ke tānaki atu mo ha taha 'o e ongo fiema'u ko'eni:

- ko koé ko e tokotaha nofo fonua 'i Nu'usila pea kuo ke 'osi nofo hokohoko 'i Nu'usilá ni 'i ha fo'i māhina 'e 12
- ko e fānau 'oku makatu'unga ai 'a e ma'u 'o e totongi kuo nau 'osi nofonoua pea 'oku nau lolotonga 'i Nu'usila.

'Oku kehe 'a e tu'utu'uni fekau'aki mo e nofonoua 'a e fānau 'o kapau na'e fānau'i kinautolu 'i Nu'usila hili 'a e 'aho 1 'o Sanuali 2006. 'Oku 'oatu 'a hono fakaikiiki 'i he uepisaiti www.ird.govt.nz pea kumi 'aki 'a e fo'i lea "eligibility".

Ko e hā 'a e ngaahi founga kehekehe 'o e totongi ko ení?

Family tax credit

Ko e tokoni ko eni ke hokohoko atu 'a hono tokoni'i fakapa'anga 'a e fāmilí. Ko hono lahi 'o e totongi 'e makatu'unga ia 'i he tu'unga 'oku 'i ai ho fāmilí.

In-work tax credit

Ko e totongi eni ki he ngaahi fāмили 'oku nau ma'u ngāue. Ke ma'u 'a e totongi ko ení, kuo pau ke fakatou ngāue 'a e ongo mātu'a 'o 'oua na'a si'i hifo he houa 'e 30 fakataha'i kinaua 'i he uike, pea kapau koe tokotaha pe 'a e tauhi fānau (single parent), pea ke ne ngāue 'o 'oua na'a toe si'i hifo he houa 'e 20 he uike. 'E 'ikai lava ke ma'u eni 'e ha fāмили 'oku 'i ai ha'a nau penefiti 'oku ma'u 'o fakatatau ki he lahi 'o e vāhenga 'oku nau ma'ú (income-tested) pe ko ha mātu'a 'oku ma'u ha vahe lolotonga 'enau ako (student allowance).

Minimum family tax credit

Ko e totongi eni ke fakalahi 'aki 'a e vahe 'a e fāmilí 'i he 'osi hono to'o 'o e tukuhaú 'i he uike kotoa. Ke ma'u 'a e totongi ni, ko e tokotaha 'i he ongo mātu'a kuo pau ke ngāue ia 'o ma'u vāhenga (salary pe wages). Kuo pau ke ngāue 'a e ongo tauhi fānau 'o 'oua na'a toe si'i hifo he houa 'e 30 fakataha'i 'i he uike, pea kapau ko e tauhi fānau 'oku tokotaha pea 'oua na'a toe si'i hifo he houa 'e 20 'i he uike 'a 'ene ngāue.

Parental tax credit

Ko e totongi eni ke tokoni ki he ngaahi fakamole 'a ha pēpē fo'ou 'i he fuofua uike 'e 8 hili 'a hono fanau'i. Ko hono lahi 'o e totongi 'oku makatu'unga ia ki he lahi pea mo e fa'ahinga vahe 'oku ma'u 'e he fāmilí 'i he fuofua uike 'e 8 hili hono fanau'i mai ho'o pepe.

Kapau 'oku ke ma'u 'a e totongi Paid Parental Leave (vahe ki ho'o mālolō mei he ngāue koe'uhi ko e fā'elē) pea 'e 'ikai lava ke ke ma'u 'a e Parental Tax Credit. 'E fiema'u ke ke fili pe ko e fē 'i he ongo totongi ko'ení 'e sai ange ke ke ma'ú.

Ko e hā 'a e founa 'e lava ai keu ma'u 'a e WffTC?

Kapau ko ho'o ma'u'anga vahe lahi tahá ko ha penefiti 'oku fakafalala 'a hono lahi ki ho'o pa'anga 'oku ma'u (income-tested benefit), 'e totongi atu 'a e family tax credit pe ko e totongi atu pa'anga tukuhau ma'ae matu'a tauhi fānau, 'e he potungae Work and Income koia ai 'e 'ikai fiema'u ke ke toe tohi kole mai.

Ka 'okapau 'oku 'ikai te ke toho penefiti, pe 'oku ke fiema'u ke vahe atu 'a e Family Tax Credit mei a kimautolu 'o 'ikai ko e Work and Income, 'e lava ke ke tohi kole:

- 'i he vahaopé (online)—'aki 'a hono fakafonu 'o e foomu lēsisita ko e *Working for Families Tax Credits registration form (FS 1)* 'oku ma'u mei he uepisaiti www.ird.govt.nz "Get it done online"
- meili'i mai—fakafonu 'a e foomu lēsisita *Working for Families Tax Credits registration form (FS 1)* pea meili'i mai ke mau ma'u. Te ke ma'u 'a e foomu FS 1 mei he 'emau uepisaiti 'i he vahe 'oku 'ulu'i tohi "Forms and Guides" (ngaahi foomu mo e tohi fakahinohino) pe ko ho'o telefoni mai 'i he 0800 227 773. 'Oku ma'u atu ai mo e tatau 'o e foomu IR 200 ke ke ngāue'aki.

Hili 'a hono ma'u 'o ho'o foomu lēsisitá, te mau fika'i atu 'a e lahi 'o e totongi ke ke ma'ú pea te mau lī atu ha tohi ke fakamahino atu 'a e lahi 'o e totongi te ke ma'u fakauiké pe fakauike ua.

Kapau na'a ke fili ke ke toki vahe'i mai ho'o WffTC 'i he 'osi 'a e ta'ú fakapa'anga, te mau lī atu ha tohi 'o fakahā atu kuo mau 'osi ma'u 'a ho'o tohi kolé pea te mau toki fika'i 'a e lahi 'o hono totongi faka'angataha atu 'i he 'osi 'a e ta'u fakapa'anga (tax year).

'E lava fēfē keu fakapapau'i 'e 'ikai ke fu'u tōtu'a 'a e totongi teu ma'u 'o iku ai keu toe mo'ua atu he 'osi 'a e ta'u?

'Oku matu'aki mahu'inga ke ke fetu'utaki 'o fakahā mai ha ngaahi liliu ki he tu'unga 'oku ke 'i ai pea mo ho fāmilí, koe'uhi 'e lava ai ke ne uesia 'a e totongi te ke ma'ú.

Kuo pau ke ke fetu'utaki mai 'o kapau 'e hoko atu ha taha 'o e ngaahi me'á ni:

- 'e toe fakatokolahi hake 'a e fānau 'oku ke tauhi pe mavahe atu ha ni'ihi 'o e fānau ke nau tokosi'i
- lahi 'o e pa'anga 'oku vahe 'e ho fāmilí pea mo e fa'ahinga vahe ko iá
- ka hoko ha liliu ki he tu'unga mo e tūkunga 'oku 'i ai 'a ho hoá (partner).

'Oku toe mahu'inga ke ke fetu'utaki mai 'o kapau 'e toe fakalahi 'a ho'o ngāue 'ovataimí pe ko ha totongi atu ha pōnasi ma'au he 'e ala uesia heni 'a e totongi 'oku mau fai.

'E lava ke ke fakamahino mai ha ngaahi liliu 'oku hoko 'i ha'o fakatonutonu 'o e ngaahi fakamatala ni 'o fakafou mai 'i he vahaope pea mo 'emau uepisaiti www.ird.govt.nz "Secure online services" (ngaahi tokoni 'oku fai 'i he vahaopé ka 'oku malu'i), pe ko ha'o tohi 'o fakahā mai pe te ke telefoni mai 'i he 0800 227 773.

'Oku toe 'i ai ha ngaahi tokoni kehe teu ala ma'u?

'Oku 'i ai 'a e ngaahi fāmilí lahi te nau ala ma'u ha ngaahi tokoni kehe ke tokoni ki hono tauhi 'o e fānau (childcare) pea mo e totongi nofó (housing costs). Ko e ngaahi tokoni koiá 'e ma'u ia 'e kinautolu 'oku nau ngāue pea mo kinautolu 'oku nau toho penefiti. 'Oku totongi atu ia 'e he Work and Income, 'o 'ikai ko kimautolu.

Ko e ngaahi tokoni ki he fakamole ki hono tauhi (childcare) 'o e fānau.

'Oku lava ke ma'u ha ngaahi tokoni ki he fakamole 'o hono tauhi 'o e fānau pe ko e Childcare Subsidy pe ko e Out of School Care and Recreation (OSCAR).

Tokoni ki he ngaahi fakamole ki he 'api nofo'angá

Ko e tokoni ki he totongi nofo'anga (Accommodation Supplement) 'oku ma'u atu ia ke tokoni ki he totongi nofo (rent), pooti pe ko hono totongi fakafoki 'o ha nō (mortgage) 'o e 'api nofo'anga pea mo ha ngaahi fakamole kehe peheé.

Paid parental leave

Ko e paid parental leave 'oku totongi atu ia ki he kau tauhi fānau 'oku nau mālōlō pe 'ataá mei he ngāue ke tauhi ha pēpē kuo toki fanau'i mai. Ko e founa tokoni foki ia 'oku kehe ia mei he Parental Tax Credit pea 'e 'ikai lava ke ke fakatou ma'u 'a e Parental Tax Credit pea mo e Paid Parental Leave. 'E fiema'u ke ke fili pe ko e fē 'i he ongo founa ni 'e sai ange kiate koe. 'E ala lava ke ke ma'u 'a e totongi Paid Parental Leave 'o kapau te ke ohi pe pusiaki'i ha taha 'oku si'i hifo he ta'u 6. 'Oku totongi eni 'o a'u ki he uike 'e 14.

'Oku toe 'oatu 'a hono fakaikiiki 'o e fakahinohino ki he Paid Parental Leave mei he uepisaiti www.ers.dol.govt.nz/parentalleave pe telefoni ki he potungāue Department of Labour 'i he 0800 209 020.

Ko e ngaahi fakamatala ke tānaki atu

Kapau 'oku ke fie 'ilo pe 'oku toe 'i ai ha ngaahi tokoni fakapa'anga makehe ma'u 'i he Working for Families, pea ke vakai ki he uepisaiti www.workingforfamilies.govt.nz pe telefoni:

- ki he Work and Income ki he tokoni ki he nofo'anga mo e totongi ke tauhi 'o e fānau (childcare) 'i he 0800 774 004 Monite ki he Falaite 7 pongipongi ki he 6 efiāfi, Falaite 8 pongipongi ki he 1 efiāfi
- ki he Potungāue Inland Revenue ki he tokoni Working for Families Tax Credits 'i he telefoni 0800 227 773 Monite ki he Falaite 8 pongipongi ki he 8 efiāfi, Tokonaki 9 pongipongi ki he 1 efiāfi.

'I ho'o telefoni ki he ngaahi fika Working for Families, 'e lava ke ke kole ha tokotaha fakatonulea 'i he telefoni (Language Line). Ko e fakatonulea 'i he telefoni Language Line ko e tokoni ta'etotongi ia ma'a kinautolu 'oku nau faingata'a'ia 'i he lea faka-Pilitania. Ko e lea kehekehe 'e 41 'oku lava mau ngāue'aki—vakai ki he uepisaiti www.language.govt.nz ki hono kotoa 'o e ngaahi lea ni. 'Oku lava ke ngāue'aki 'a e Language Line 'i he Mōnite ki he Falaite 9 pongipongi ki he 6 efiāfi pea mo e Tokonaki 9 pongipongi ki he 2 efiāfi.

Uepisaiti www.ird.govt.nz

Vakai ki he 'emau uepisaiti ki he ngaahi fakamatala, ngaahi tokoni mo ha me'angāue kehekehe.

- **Secure online services** – lava ke ke hū ki ai 'o sio ki ho'o 'akauni, fakahū ha fakamatala fakangāue 'e fiema'u ke fakahū, fakapapau'i ha ngaahi me'a fakatukuhau vāhenga pea mo fakatonutonu pe fakafo'ou 'a e ngaahi fakamatala ki ha liliu kuo hoko ki he fāmili pea mo e vahe 'oku ma'u.
- **Get it done online** – fakafonu mo fakahū mai 'a e ngaahi foomu 'e fiema'u ke fakafonu, totongi mai ha pa'anga, 'ai ha 'apoinimeni ke tau fe'iloaki pe fakataha pea mo hono 'omai foki ha'o lau pe fakakaukau ke tokoni mai ki hono fai 'o e ngāuē.
- **Work it out** – ngāue'aki 'a e ngaahi me'angāue 'oku 'oatu 'i he uepisaiti ke ke fika'i 'a ho'o ngaahi me'a fakatukuhau 'o hangē ko e vaka'i 'a e kalasi fika tukuhau (tax code) pea mo e taimi ke fakahū ai 'a ho'o ngaahi fakamatalá pea mo hono totongi.
- **Forms and guides** – lava ke ke fakahifo 'a e ngaahi tohi ni pea mo paaki e ngaahi foomu ke fakafonu 'o li mai.
- **Contact us** (fetu'utaki mai) – 'e mau atu heni 'a e kotoa 'o 'emau ngaahi fika telefoni, tu'asila mo e ngaahi founa ke fai 'aki 'a e fetu'utaki mai.

'E toe lava foki 'o ma'u atu mo 'emau tohi newsletter mei he www.ird.govt.nz/subscribe

www.ird.govt.nz New Zealand Government